

1001-1.024.11.2025

Wytyczne

Prokuratora Generalnego

w sprawie prowadzenia postępowań przygotowawczych

w związku ze zdarzeniami obejmującymi pozbawienie życia, spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub zaistniałymi w okolicznościach wskazujących na poniżające traktowanie lub karanie, do których doszło w trakcie realizacji czynności służbowych przez funkcjonariuszy uprawnionych do używania i wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej

Działając na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2024 r., poz. 390, z późn. zm.), w celu ujednolicenia praktyki, a także zapewnienia bezstronnego i rzetelnego wyjaśniania zdarzeń związanych z pozbawieniem życia, spowodowaniem ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub popełnionych w okolicznościach wskazujących na poniżające traktowanie lub karanie, do których doszło w trakcie realizacji czynności służbowych przez funkcjonariuszy uprawnionych do używania i wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej stosownie do przepisów ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2025 poz. 555), wprowadzam następujące wytyczne odnoszące się do prowadzenia w tym zakresie postępowań przygotowawczych:

1. Kierownik jednostki organizacyjnej, właściwej miejscowo i rzeczowo do prowadzenia postępowania w związku ze zdarzeniem obejmującym pozbawienie życia, spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub zaistniałym w okolicznościach wskazujących na poniżające traktowanie lub karanie, do którego doszło w trakcie realizacji czynności służbowych przez funkcjonariuszy uprawnionych do używania i

wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, zobowiązany jest do podjęcia wszystkich niezbędnych czynności zmierzających do zapewnienia bezstronnego i rzetelnego wyjaśnienia każdej sprawy stosownie do art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

2. W przypadku ujawnienia okoliczności, które mogłyby wywoływać wątpliwość co do bezstronności prokuratorów jednostki organizacyjnej właściwej, stosownie do § 116 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 roku Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. z 2023 r., poz. 1115, dalej: *regulaminu*), kierownik tej jednostki zobowiązany jest do wystąpienia do kierownika jednostki nadrzędnej o podjęcie decyzji w trybie § 116 ust. 5 regulaminu. Skierowanie wniosku powinno nastąpić po wykonaniu czynności wskazanych w § 115 ust. 1 regulaminu, chyba że ich niewykonanie nie wpłynie negatywnie na bieg postępowania w sprawie.
3. Kierownik jednostki organizacyjnej, w której sprawa jest zarejestrowana, zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o zdarzeniu prokuratora nadrzędnego w trybie przewidzianym w § 70 ust. 1 regulaminu. W każdym przypadku kierownik jednostki nadrzędnej przekazuje informację do Departamentu Postępowaniu Przygotowawczego Prokuratury Krajowej w celu podjęcia przez Prokuratora Krajowego ewentualnej decyzji, o której mowa w § 71 ust. 6 regulaminu, a także przekazania informacji wyznaczonemu koordynatorowi.
4. Kierownik jednostki nadrzędnej po uzyskaniu informacji w trybie § 70 ust. 1 regulaminu powinien rozważyć podjęcie decyzji o przejęciu sprawy do prowadzenia w jednostce wyższego szczebla z uwagi na jej wagę, złożoność albo charakter (§ 28 pkt 3, § 30 pkt 1 regulaminu) lub wdrożenie zwierzchniego nadzoru służbowego. Decyzja w przedmiocie przejęcia sprawy może zostać podjęta także w toku sprawowania zwierzchniego nadzoru służbowego lub badania akt sprawy stosownie do § 73 ust. 1 regulaminu.
5. Postępowania, w miarę możliwości powinny być prowadzone przez prokuratorów posiadających duże doświadczenie w prowadzeniu spraw kryminalnych. W przypadku powierzenia sprawy asesorowi prokurator przełożony zobowiązany jest do szczególnie wnikliwej realizacji obowiązków wynikających ze sprawowania wewnętrznego nadzoru służbowego, stosownie do § 65 ust. 1 pkt 2, 3 i 6 regulaminu.
6. Prokurator dyżurny lub wykonujący czynności na miejscu zdarzenia w sprawie, o której mowa w pkt 1, zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia kierownika jednostki organizacyjnej o okolicznościach zdarzenia, a także ewentualnych trudnościach uniemożliwiających wszechstronne zgromadzenie materiału dowodowego.
7. W sprawach objętych wytycznymi niedopuszczalne jest realizowanie czynności oględzin zwłok na miejscu zdarzenia wyłącznie przez funkcjonariuszy Policji w trybie

niecierpiącym zwłoki, o którym mowa w art. 209 § 2 k.p.k. Stosownie do § 169 regulaminu prokurator osobiście przeprowadza oględziny miejsca zdarzenia lub kieruje ich przebiegiem, a także dba o właściwe zabezpieczenie dowodów, w tym odzieży, obuwia oraz rzeczy zmarłego, aby bez uszczerbku możliwe było poddanie ich dalszym badaniom. W miarę dostępnych możliwości technicznych przebieg czynności na miejscu zdarzenia powinien być rejestrowany stosownie do art. 147 § 1 k.p.k.

8. W toku postępowania, a w szczególności podczas wstępnych czynności na miejscu zdarzenia, prokurator zobowiązany jest do zabezpieczenia zapisu z wszelkich urządzeń rejestrujących dźwięk i obraz w pobliżu miejsca zdarzenia, a także na trasie poruszania się pokrzywdzonego lub interweniujących funkcjonariuszy, zainstalowanych w pojazdach służbowych i pozostających na osobistym wyposażeniu funkcjonariuszy (kamery nasobne). Konieczne jest także zabezpieczenie zapisów użycia środków przymusu bezpośredniego (np. taserów), a także podjęcie czynności w celu właściwej ich interpretacji.
9. Postępowania w sprawach, o których mowa w pkt 1, powinny być prowadzone w formie śledztwa własnego prokuratora. Powierzenie czynności do wykonania może nastąpić jedynie w zakresie działań, o których mowa w § 128 regulaminu. Czynności powinny w pierwszej kolejności wykonywać właściwe komórki organizacyjne zajmujące się rozpoznawaniem, zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości popełnianej przez funkcjonariuszy w ramach danej służby.
10. Czynności z udziałem pokrzywdzonego lub osób mu najbliższych winny być przeprowadzane szczególnie starannie, wnikliwie i z zapewnieniem wszystkich gwarancji procesowych. W toku czynności należy poinformować pokrzywdzonego lub świadka o możliwości uzyskania bezpłatnej pomocy psychologicznej ze wskazaniem listy podmiotów świadczących pomoc psychologiczną, o której mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015, poz. 21).
11. Niezwłocznie po wszczęciu śledztwa stosownie do § 127 regulaminu prokurator sporządza w zależności od potrzeb plan śledztwa lub plan czynności śledczych.
12. W sprawach o których mowa w wytycznych należy w każdym przypadku rozważyć powołanie biegłego sądowego z dziedziny techniki i taktyki interwencji, a także zasad użycia broni palnej.
13. W toku postępowania konieczne jest także uzyskanie ze stosownych systemów należących do poszczególnych służb zapisów danych, informacji i rozmów dotyczących zgłoszenia zdarzeń, zapisów wszelkich rozmów pomiędzy funkcjonariuszami. Powyższe odnosi się także do działań służb udzielających pomocy medycznej bądź biorących udział w zabezpieczaniu miejsca zdarzenia lub usuwaniu jego skutków (m.in. służby

medyczne, straż miejska i pożarna).

14. W toku postępowania konieczne jest zebranie wszelkiej dokumentacji lekarskiej związanej z udzieloną pomocą medyczną i procesem leczenia, a następnie uzyskanie opinii z zakresu medycyny sądowej dotyczącej mechanizmu powstania obrażeń lub przyczyny zgonu. Po uzyskaniu opinii prokurator powinien poddać ją krytycznej ocenie, zwłaszcza w aspekcie zebranego materiału dowodowego i wskazań medycyny sądowej.
15. W każdym przypadku zdarzenia, którego skutkiem była śmierć pokrzywdzonego, uzasadnione jest przeprowadzenia sekcji zwłok. W miarę dostępnych możliwości technicznych sekcja zwłok powinna być rejestrowana.
16. W sytuacji, gdy w związku ze zdarzeniem podejmowano czynności ratunkowe, w tym reanimacyjne i resuscytacyjne, a pomimo tego doszło do zgonu bądź powstania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w celu weryfikacji związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy działaniem funkcjonariuszy lub innych osób a skutkiem w postaci śmierci lub powstania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, w toku prowadzonego śledztwa należy podjąć działania zmierzające do ustalenia prawidłowości czynności podejmowanych przez służby ratunkowe i ich ewentualnego wpływu na zaistniały skutek. Jeżeli jest to uzasadnione merytorycznie, ustalenia mogą być dokonywane w odrębnym postępowaniu.
17. Dla potrzeb śledztwa należy pozyskać materiały z prowadzonych postępowań służbowych, dyscyplinarnych i kontrolnych.
18. W każdym przypadku stwierdzenia poważnego uchybienia w działalności służb, bez względu na etap postępowania, stosownie do art. 19 § 1 k.p.k., kierownik jednostki organizacyjnej powiadamia właściwy organ nadzoru, żądając nadesłania w wyznaczonym terminie wyjaśnień i informacji o środkach podjętych w celu zapobieżenia takim uchybieniom w przyszłości.
19. Departament Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Krajowej prowadzi stały monitoring postępowań o przestępstwa będące przedmiotem wytycznych poprzez zbieranie danych statystycznych, dotyczących kierunków i dynamiki przestępczości, a także dokonuje bieżącej analizy postępowań przygotowawczych w aspekcie realizacji wytycznych i wdrażania ich do praktyki prokuratorskiej.
20. Prokuratura Krajowa wdraża koordynację spraw stanowiących przedmiot wytycznych, która jest realizowana przy wykorzystaniu systemu PROK-SYS.
21. Koordynatorzy wyznaczeni w prokuraturach regionalnych zobowiązani są do przedłożenia Dyrektorowi Departamentu Postępowania Przygotowawczego zbiorczych sprawozdań w terminie do dnia 28 lutego każdego roku z badań aktowych spraw objętych koordynacją wraz z danymi statystycznymi oraz wnioskami co do prawidłowości i skuteczności prowadzonych postępowań.

22. Departament Postępowania Przygotowawczego przygotowuje sprawozdanie wraz z danymi statystycznymi z wykonywania wytycznych, które z pośrednictwem Prokuratora Krajowego w terminie do dnia 31 marca każdego roku przedstawia Prokuratorowi Generalnemu.

23. Wytyczne wchodzi w życie z dniem ich podpisania.

Tracą moc wytyczne Prokuratora Generalnego z dnia z dnia 27 czerwca 2014 roku, sygn. PG VII G 021/4/14, w sprawie prowadzenia przez prokuratorów postępowań o przestępstwa związane z pozbawieniem życia oraz niehumanitarnym bądź poniżającym traktowaniem lub karaniem, których sprawcami są funkcjonariusze Policji lub inni funkcjonariusze publiczni.

PROKURATOR GENERALNY
Adam Bodnar
Adam Bodnar